VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za legendami, krásným kostelem a prasátky do Přeštic

GPS souřadnice: 49.5731123, 13.3300558

Praktické informace

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Středně těžká trasa pro děti od 5 let. Výlet není možné jet s kočárkem a na kole. Pejskům se líbit bude.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 100 km ujedete z Prahy přibližně za hodinu. Pojedete na Plzeň, pak směr Klatovy a Přeštice.

Parkování: Na Masarykově náměstí. Na náměstí se může parkovat tři hodiny ZDARMA. Je třeba mít parkovací kotouč (k zakoupení v papírové či v plastové podobě v Turistickém informačním centru naproti přes silnici) nebo papírek s časem příjezdu na palubní desku.

Dům historie Přešticka (www.dumhistorie.cz)

Otevírací doba:
ÚT–PÁ: 9–12, 13–17
SO, NE, svátky: 14–17

Vstupné: základní: 30 Kč, snížené: 20 Kč, rodinné: 90 Kč.

WC: V Domě historie Přešticka.

Nejbližší další výlet společnosti Velká dobrodružství: Horšovský Týn, Domažlice, Klatovy, Nebílovy, Radyně.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Amálie a Jana z Plzně.

Postřehy dětí:
Amy (6 let): „Moc se mi líbil kostel i kaplička v lese, prasátka jsem viděla jen kamenná.“
Janička (7 let): „Vzala jsem si kolo tak jsme výlet prošli rychle, jen do kopce mi musel pomáhat tatínek. “

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do krásného města Přeštice. Jeho dominantu nepřehlédnete – mohutný barokní poutní chrám se třemi vysokými věžemi svítí do daleka i díky výrazným barvám fasády. V severní věži kostela, jsou umístěny zvony. Poslední byl umístěn v roce 2018 a nese název Zvon přátelství. Jedná se o největší barokní kostel v České republice postavený mimo Prahu. Ukážeme vám ho, projdeme místní muzeum, vysvětlíme, proč zde najdete kuriózní sousoší čuníků, a také vysvětlíme, co má s městem společného Jakub Jan Ryba. Krásnou procházkou vás dovedeme ke kapličce na vrchu Ticholovec a poradíme, kam se jít v adventu podívat na krásný dřevěný betlém.

Výlet sice vede v druhé části do mírného kopce, ale ujdou ho i pětileté děti. Jim jsou také určeny hledací úkoly. Školáci pomohou s těmi vědomostními. Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Kulturním a komunitním centrem Přeštice, je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní výlet se vám bude moc líbit. Budete hledat vzkazy na sochách, uvidíte dělové koule, prohlédnete si kostel, zazpíváte písničku o prasátkách a také nějaké čuníky uvidíte. A samozřejmě si budeme vyprávět pohádkové příběhy. Jako vždy. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Zaparkujte na náměstí nedaleko informačního centra a rozhlédněte se. Jak se vám tady líbí?

Vidíte kostelík? Nebojte se, za chvilku k němu půjdeme. Ale nejprve si vyzvedneme několik písmenek do tajenky právě na tomto náměstí a vyzkoušíme, kdo z vás je opravdový Bystrozraký.

Dokáže někdo najít sluneční hodiny? :)

Mávají vám jedinou „ručičkou“ na nejhubenějším domečku, který má barvu jako prasátko.

Zkuste, zda vám očka padnou také na zvláštní budovu **spořitelny**. Tu pro Okresní hospodářskou záložnu vyprojektoval pražský ateliér architektů Freiwald – Böhm ve funkcionalistickém stylu. Tento řadový dům reprezentuje moderní meziválečnou architekturu v prostředí zemědělského městečka. Na reliéfu můžete vidět, jak zemědělci na Přešticku pracovali před sto lety.

Kdo první najde housle? A kdo kosu? Všimli jste si, že tam jsou hned dvě?

Paní „svačinářka“ uprostřed nese chleba.

1. **Co drží v levé ruce?**

Pokračujeme doleva k radnici.

Vidíte někde kolem sebe znak města? Je zlatým pruhem rozdělený na poloviny. Z obou na nás (či spíše na sebe navzájem) hledí orlice, které jsou si podobné jako vejce vejci. Obě vyplazují červené jazýčky a obě mají na hlavách zlaté korunky. Postavte se jako orlice a zkuste do sebe jemně klovnout „zobáčky“.

Teď najdeme **sochu svatého Janna Nepomuckého** a hned potom kašnu.

Kolik hvězdiček má Nepomuk nad hlavou? Je tady někdo, komu je přesně tolik let? Tak ten se může jako první pokusit získat písmenko do tajenky u sochy svatého Václava, který střeží právě kašnu.

Které zvíře je na kamenném štítu, který drží?

A teď: POZOR! Najděte na kašně čuníky. Kolik jich pobíhá a válí se po trubce?

Spočítejte, kolik prasátek je na levé straně od sloupu.

2. **Napište výsledek.**

Prasátek je tady hodně, ale svatých také.

Jakpak se asi jmenuje ten za silnicí? Je to svatý Kilián. Nebo spíše jeho kopie. Originál sochy, který pochází asi z roku 1734, je uschován v lapidáriu města. (Pokud by snad někdo netušil, co je lapidárium, tak něco jako domov seniorů pro sochy. Aby už nemusely trpět na mrazu, v deštích a tak.)

Poslední svatý na nás čeká na jižní straně Masarykova náměstí. Přesně tam, kde stojí **mariánský sloup**. Není na něm ovšem svatý, ale svatá. To znamená, že je na něm Panna Marie, maminka Ježíška. Vidíte ji? Sloup je zhotoven z pískovce ve stylu raného baroka. Pochází už z roku 1676. Je mu tedy nějakých 350 let. (Na lapidárium ale asi ještě nárok nemá… Možná proto, že by zabral moc místa.)

Marušku hlídají světci Václav a Vojtěch. Který je který? Poradí vám opět orlice ve štítu. (Ano, ta svatováclavská.)

Pod Vojtěchem je mnoho písmen, latinských zkratek a slov. V překladu znamenají toto: *Vojtěch Matyáš Schram, děkan přeštický, ke cti sv. Vojtěcha tuto sochu postavil ze slibu L. P. 1676.*

3. **Opište první písmeno třetího řádku.**

Opatrně přejdeme po přechodu silnici a po Hlávkově pokračujeme vzhůru směrem ke kostelu. Hledáme **pamětní desku**, která vysvětlí, proč se ulice jmenuje tak, jak se jmenuje. Kvůli zelí ani jiné zelenině to není, byť jsme v zemědělském kraji.

Pamětní deska na domku čp. 16 pod kostelem říká, že právě tady se narodil architekt a mecenáš umění Josef Hlávka (1831–1908). Tento architekt (autor vídeňské Dvorní opery nebo Zemské porodnice v Kateřinské ulici v Praze) postavil desítky budov po celé Evropě. Vydělal si nemalé jmění, ale neprohýřil je v radovánkách. Pravidelně ze svých prostředků podporoval umělce, vědce a nadané studenty. Josef Hlávka je pochován v Přešticích v rodinné novogotické hrobce na hřbitově kousek od kostela.

Nejproslulejším Hlávkovým dílem se stal biskupský rezidenční areál řecko-pravoslavné církve v Černovcích na dnešní Ukrajině. V roce 2011 byl dokonce zapsán na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Šlo o jediné vpravdě kompletní sídlo biskupa postavené v Evropě během 19. století. To znamená, že zde nechyběla (a dodnes nechybí) katedrála a budova teologické fakulty a semináře. Dnes tu sídlí jedna z ukrajinských univerzit. Za tento projekt získal Josef Hlávka v roce 1867 na světové výstavě v Paříži stříbrnou medaili.

Přečtěte si nápis na desce a zjistěte, v jakém měsíci se Josef Hlávka narodil.

4. **Napište název měsíce.**

O pár metrů dále a výše odbočíme doleva do ulice Třebízského. Hledáme **žulové koule**. Lépe řečeno – jejich zbytky. Tyto koule byly vystřeleny vojskem krále Václava IV. z bombardy (husitského děla). Bylo to v roce 1399 při dobývání hradu Skála v Černém lese u Radkovic.

Vůbec nechápeme, jak se něco tak těžkého a velkého mohlo vtěsnat do nějaké hlavně, což bývá v podstatě vždycky jen jakási kovová trubka… A ještě to někam doletět a mnohdy i trefit. Vy tomu rozumíte? My ne.

Zákoutí u Domu historie Přešticka zdobí buližníkový kámen s malbou hradu Skála od paní Jiřiny Andrlíkové. Hrad namalovala podle vyobrazení Skály v kapli švihovského hradu.

Kolik věží na malbě napočítáte?

Než si řekneme něco k domu, který stojí před vámi, najdeme ještě pomník hudebního skladatele a učitele, který je v myslích Čechů po staletí spojený s vánočním časem. Obří balvan s jeho pamětní deskou se nachází v parku pod kostelem. Prý přesně v místech, kde kdysi stával dům, v němž až do svých pěti let malý **Jakub Jan Ryba** žil. Na desce jsou v notách zachyceny úvodní tóny slavné *České mše vánoční*, kterou složil. Dodnes patří k vánočním svátkům stejně neodmyslitelně jako například… No ano, ryba. Možná si i podle této pomůcky jméno tvůrce zapamatujete. (A běda tomu, kdo bude tvrdit, že se jmenoval Jakub Jan Kapr!) Pomník nechali roku 1935 zhotovit zpěvácký spolek *Skála* a obyvatelé Přeštic.

Znáte začátek mše vánoční? Určitě ano. Začíná takto:

Hej, mistře,
vstaň bystře,
vzhlédni na jasnost,
nebes na švarnost,
krásu uhlídáš,
v tento noční čas.

Životní osud tohoto úžasného „muzikuse“ byl však tragický.

Jakub Jan Ryba (1765 až 1815) se narodil – jak už tušíme – v Přešticích. Už v pěti letech hrál klavírní sonáty a koncerty, zároveň se učil hře na housle a na varhany. Jako patnáctiletý odešel v roce 1780 do Prahy, kde s podporou svého strýce studoval na gymnáziu. Hudba, která se hrála v pražských palácích a koncertních sálech, ho okouzlila, ale po pěti letech musel ze školy odejít, aby se na přání otce stal učitelem na venkově. Krátce působil v Nepomuku a od roku 1788 v Rožmitále pod Třemšínem. Byl vynikající pedagog, trápilo jej ale nepochopení rodičů jeho žáků. Byl totiž tak „smělý“, že například odmítal své svěřence tělesně trestat. Ničily ho také spory s rožmitálskou vrchností a neustálý nedostatek peněz pro rozrůstající se rodinu. Rybovi měli třináct dětí, dospělosti se jich ale dožilo pouze sedm. Jan Jakub odešel ze světa dobrovolně…

Příčinou, jež ho k tomu dohnala, mohla být hmotná nouze, ale pravděpodobně i závažná duševní choroba.

(Pozn. autorky na okraj: Kdo má více než dvě až tři děti, snadno pochopí, že uživení třinácti muselo být na zbláznění.)

Chtěli jsme se vás zeptat na názvy not, ale nebudeme vás trápit. Každopádně byla skladba napsána ve dvoučtvrťovém taktu. Jak jsme to poznali?

5. **Opište dolní číslici za houslovým klíčem.**

Přímo pod kostelním návrším stojí místní muzeum – **Dům historie Přešticka**

Stálá expozice v přízemí je věnovaná obchodním památkám převážně z první poloviny 20. století. Originální kupecký a řeznický krám Karla Fodermajera z Přeštic slouží jako pokladna a prodejna suvenýrů.

První patro Domu historie Přešticka představuje řemesla a živnosti typické pro zdejší region. Uvidíte tu zejména nástroje, pomůcky a výrobky dávných řemeslníků. Ale rovněž předměty z vybavení domácností našich prababiček, které dokonale navozují atmosféru starých časů. Prostor je také využíván k názorným ukázkám lidových rukodělných technik.

Prohlídku kostela zajišťují pro skupiny od deseti zájemců právě pracovnice Domu historie Přešticka. Musíte se však předem objednat na tel. 377 897 176.

Najděte na budově muzea kolovrátek a také dvě kytičky.

Stoupáme po schodišti a plesáme!

Jednou z nejkrásnějších památek venkovského baroka na našem území je totiž zdejší **chrám Nanebevzetí Panny Marie**. Obdivu se těší jak samotné architektonické řešení kostela, tak jeho vnitřní umělecká výzdoba a zasazení do okolní krajiny.

Svatostánek stojí na pahorku, kde se před rokem 1245 nacházelo hradiště s kaplí. Celé to tu patřilo Svatoborovi z rodu Drslaviců. Kapli později nahradil gotický kostel, jehož kapacita však v první polovině 18. století přestávala dostačovat.

Dvě svaté sochy u vchodu připomínají jednu bájnou postavu, která chodí po domech v prosinci. Která to je?

Vidíte úplně nahoře boží oko?

Výstavba současného barokního chrámu probíhala v letech 1750 až 1775 podle návrhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, který stavbu až do své smrti roku 1751 vedl. (Pravda, nebylo to dlouho, dohlížel na ni pouhý rok… Nejspíš to ale stačilo. Z čehož plyne, jak důležité jsou pořádně udělané základy a promyšlená vize zachycená v přesných plánech.) Věžní báně podle původních barokních rozkresů K. I. Dientzenhofera byly dostavěny teprve v roce 1995. (Zda došlo po 220 letech konečně ke kolaudaci, se budeme muset zeptat.)

Kdo z vás byl v té době už na světě? Tipujeme, že vaše maminka nebo tatínek. :)

V 90. letech 20. století prošel chrám rozsáhlou rekonstrukcí. Mramorové části sedmi oltářů, které jsou ojedinělé svou velikostí (nejvyšší měří 20 metrů), prošly proměnou. Restaurátoři vytvořili na západní straně novou balustrádu z pískovce, jež nahradila původní betonovou. Ornamenty se vyřezaly přímo v lomu, dohromady váží 36 tun.

V interiéru chrámu je umístěn obraz **Bolestné matky Přeštické**, který je kopií obrazu z kostela svatého Michala na Starém Městě pražském. Po dlouhém zkoumání arcibiskupskou konzistoří v Praze byl 27. dubna 1711 prohlášen za milostný a zázračný. Přeštice se tak staly poutním místem, které ročně navštívilo až sto tisíc poutníků.

Onen zázračný obraz vznikl koncem 17. století podle vzoru svatého obrázku, který si spolu s dalšími ochrannými „amulety“ přivezl z Prahy přeštický občan, manžel Alžběty Hoffmeisterové. Vytištěný obrázek ji tak zaujal, že požádala dobřanského malíře Matěje Pazourka, aby zhotovil jeho olejomalbu. Vznikl tak obraz Panny Marie držící v náručí umírajícího syna. Dílo se povedlo a obraz nalezl místo u Hoffmeisterů v jejich domě, který dodnes najdeme v horní části přeštického náměstí.

Jednoho dne na dveře příbytku Hoffmeisterových zaklepala poutnice mířící do křesťanského Říma a manželé jí vřele nabídli místo k přespání. Než ulehla k odpočinku, modlila se k Panně Marii a dívala se přitom na obrázek pověšený v komůrce, která jí byla poskytnuta. V tu chvíli spatřila cosi, co upoutalo její pozornost. Obraz jako by se měnil. Stékaly po něm krůpěje. Snad slzy? Rychle přivolala majitele, kteří její svědectví potvrdili. Co si myslet? Nevěděli. Proto se rozhodli

o incidentu mlčet.

Jenže obraz údajně „ožíval“ i nadále. Postavy hýbaly očima, z přivírajících se očních víček jim viditelně tekly slzy, měnily výrazy tváře. Roku 1710 proto paní Hoffmeisterová předala obraz místní církvi. Zde sídlící benediktini podrobili dílo řadě zkoumání. Nakonec nemohli než potvrdit, že za těmito jevy nestojí lidská ruka, nýbrž svátost Boží. A tak byl obraz roku 1711 uznán za zázračný.

Když budete mít štěstí, v kostele ho uvidíte i vy!

Obcházíme kostel tak, že ho máme po levé ruce. Najděte na zdi *výškovou značku státní nivelace*. Co je nivelace, tušíme jen matně (prý něco jako určování výškových rozdílů a nadmořských výšek). Zato naprosto jistě víme, že vám tato tabulka přinese další písmenko do tajenky.

6. **Opište první slovo dolního řádku.**

Po Hlávkově ulici ťapeme ještě o pár desítek metrů dál. Kromě toho, že si můžeme prohlédnout kostel i z druhé strany, také hledáme zvířátko, které k tomuto městu neodmyslitelně patří.

Představte si, že Přeštice drží jedno „chrochro“ prvenství. Kousek za kostelem totiž stojí jediný evropský pomník věnovaný čuníkům. Najdete ho před budovou zemědělského podniku, kde bylo přeštické černostrakaté plemeno vyšlechtěno, tedy u hlavní silnice nad kostelem.

Vyšlechtěné přeštické černostrakaté prase je proslulé. Jeho maso je křehčí a šťavnatější, než bývá u běžných vepřů zvykem. (Možná je to tím, že toto plemeno kdysi vzniklo křížením staročeského štětináče s britskými čuníky dovezenými z hrabství zvučných jmen.) V každém případě už dnes není tak snadné si na tomto tvorečkovi pochutnat, protože již nejde jen o nějaké obyčejné prase, ale o „genetický zdroj“.

Mladé kusy do 70 kg váhy jsou prý výborné na šunku. Prasátka dobře přibírají, tuk jim ale prorůstá svalovinou jinak. Lépe… Proto je prý jejich maso tak skvělé a gurmáni si ho nemohou vynachválit. Povahově je to navíc skromné zvířátko, otužilé, odolné vůči chorobám i stresu. Prasnice jsou velmi plodné, mívají 10 až 16 selat v jednom vrhu. Navíc jsou to dobré a opatrné matky. Největší kusy dosahují váhy 200 až 400 kg.

Postupně si toto plemeno zemědělci a jeho fandové překřtili. Když se dnes řekne Přeštík, každý ví, o koho jde.

Kolik nožiček napočítáte na pomníku? Kolik rypáčků? Sečtěte nožičky i rypáčky.

7. **Napište výslednou číslici.**

Hlávkovou ulicí se nyní vracíme až ke krásné uličce V Brance. K tomu si samozřejmě můžeme zazpívat.

V řadě za sebou
tři čuníci jdou,
ťapají si v blátě
cestou necestou.
Kufry nemají,
cestu neznají,
vyšli prostě do světa
a vesele si zpívají:

Vi-vi-vi-vi-ví…

Tipli byste, jak dlouho v těchto místech žijí lidé (a čuníci)? :)

Nejstarší slovanské osídlení je archeologicky doloženo právě na pahorku u kostela, ale první písemná zmínka o trhové vsi pochází až z roku 1226. Na město byly Přeštice povýšeny císařem Ferdinandem roku 1524. Zasloužili se o to zejména benediktini z kláštera v Kladrubech u Stříbra.
Ti při zdejší osadě zřídili své proboštství již ve 40. letech 13. století. V jeho blízkosti začalo vyrůstat pozoruhodné klášterní městečko. Má neobvykle velké náměstí o rozměrech 160 × 80 metrů a obklopuje je síť uliček, které ve svých křížení svírají pravé úhly. To tehdy v našich končinách určitě nebylo obvyklé… Je to důkaz, že více než náhlými božími vnuknutími

se mniši při stavbě řídili technickým rozumem.

V 15. a 16. století drželi městečko v zástavě páni Švihovští z Rýzmberka, ale v letech 1705 až 1785 je opět vlastnil kladrubský klášter. Ten má také zásluhu na vzniku dvou barokních skvostů – kostela Nanebevzetí Panny Marie a přilehlého proboštství, jak už jsme si říkali.

Odbočíme doprava a překročíme řeku. Víte, jak se jmenuje?

Řeka Úhlava pramení na Šumavě a končí u Plzně jako přítok řeky Radbuzy. Není častým cílem vodáků, ale za určitých podmínek je sjízdná.

Jak je to ve skutečnosti? Dokážete vyjmenovat všechny čtyři řeky?

8. **Jak se jmenuje řeka, kterou vytvoří?**

Podívejte se z mostu na říční tok. Jakou pohádkovou postavu vidíte? Dokázali byste si vzpomenout alespoň na tři vodnická jména? Poradí pohádky Václava Čtvrtka, tam jich je celá vodnická hromada. :)

Hned za mostem odbočte doleva a pak zase doprava. Brouzdáme luční stezkou k čistírně vod.

Zkuste se zamyslet, jak vznikl název města Přeštice. Máte nějaké tipy? Děti z našeho testovacího týmu si myslely, že tady něco někdo přeštípnul. Nebo jim slovo připomínalo štěnice… Všechno špatně!

Lidová pověst vysvětluje jméno Přeštice tak, že jeho obyvatelé kdysi chodili přes řeku Úhlavu „přes tyče“. Z původních *Přestyčí* pak asi vznikly *Přeštice.*

Ve skutečnosti zřejmě název pochází ze zdrobněliny osobního slovanského jména *Přech*. Když se místo osídlovalo, nějaký pan Přešek při tom zřejmě něco znamenal. A *Přeščici* byli lidé Přeškovi, tedy jeho blízcí a spolupracovníci.

Jmenuje se někdo z vás Přech? A chtěli byste se tak jmenovat? Zkuste si to se svým příjmením. Hm… Nic moc, že? 🙂 (A ti, kdo mají problémy s vyslovováním písmenka *ř,* nepochybně omdlévají.)

Mineme čistírnu a míříme do obce s podobným jménem – do Příchovic. Teď už se to plete dokonce i nám. 🙂 Šlapeme si nejen do Příchovic, ale i na jazyk.

Příchovští z Příchovic, podle kterých se obec jmenuje, byli stará česká vladycká rodina, která měla v erbu tři husí krky se zlatými zobáky, které směřovaly do rohů červeného štítu. V Příchovicích vládli až do roku 1575.

V okamžiku, kdy dorazíte k prvním domečkům a potkáte se s cyklostezkou, se stále držte rovně a jednou z ulic projděte až pod vrch Ticholovec.

U jednoho z domků najděte havrana, který hlídá poštovní schránku. Proč tady hlídá zrovna havran, se dopátráte, když najdete jméno rodiny.

Mnoho lidí si plete krkavce s havranem, ovšem rozdíl je mezi nimi velký – krkavec má černý zobák, který je na vrchní straně u kořene opeřený, zatímco havran má zobák šedohnědý a neopeřený.

Znáte pohádku *Sedmero krkavců*?

9. **Jak se jmenovala jejich sestra?**

Přejdeme přes dětské hřiště, vstoupíme do ulice a na jejím konci najdeme pěšinu, která nás odvede do lesa a směrem doleva vzhůru nás táhne do kopce až do výšky 480 m n. m.

Vrch Ticholovec býval na začátku 18. století velmi oblíben. Byly zde lázně a během svátků sem k sochám svatého Lamberta a svatého Vojtěcha přicházelo množství lidu v průvodech se zpěvem a modlitbami.

I my si výšlap můžeme zpestřit nějakou pěknou písničkou o Vojtovi. Znáte nějakou? My ne, ale známe filmovou pohádku Tři bratři, ve které zpívá Vojtěch Dyk. To byste nám mohli uznat! 🙂

Žili byli bratři tři.
To jsme my.

Měli mezi sebou při.
To jsme my.
...
Je to prostě zbytečný
usilovat o slečny,
je to prostě zbytečný
usilovat o slečny.

A jsme nahoře! Uf!

Právě zde na Ticholovci byla studánka s léčivou vodou, která podle sochy svatého Lamberta dostala jméno Svatolambertská. Roku 1741 tady byla postavena poustevna, ve které byl ubytován fráter Martián. Ten se stal nejen místním poustevníkem, ale také správcem lázní. Že by vám koupel bodla? Máte smůlu. Z lázní už zbyly jen nerovnosti v terénu v místech, kde asi dříve byly zahloubeny vany ke koupání. Upozorní vás na ně tabulka s popisem dřívějších událostí.

Současný vrch Ticholovec již není chocholatý a hustě porostlý. V posledních dvaceti letech jej poškodila velká sucha. Své si řekly i vichřice. A také drastická těžba dřeva záhy poté, co byl les v restituci navrácen původním majitelům. O zbytek škody se postaral kůrovec. Zubožený les Ticholovec vykoupila zpět do vlastnictví obec. Musela si na to půjčit, ale jistě nelituje. Již několik let usilovně dává porosty zase do pořádku. Zalesnila holiny a trpělivě se věnuje péči o mladé stromky. Tak jí je v žádném případě neokusujte!

Pěšinku zde najdete snadno. Pokud si nejste jisti, zda je to ona, držte se jakékoli stezky vedoucí vzhůru.

Najděte poustevnu s malbou Vojtěcha. Má na sobě zlatorudé mešní roucho.

10. Jakou barvu má košile pod ním?

Podle pověsti se tímto krajem vracel svatý Vojtěch z Říma do vlasti. Vystoupal na vrch s vyhlídkou do údolí. V tu dobu sbírala na pasece žena s dětmi jahody. Najednou uslyšela praskot větví a uviděla člověka, o kterém si myslela, že je lovec. Aby ztišila své hlučné děti, okřikla je: „Ticho, lovec!“ Svatý Vojtěch se s ní dal do řeči a ujistil ji, že není lovcem, ale že přichází, aby se potěšil krásou otčiny. Na dotaz ženy, kdo tedy je, odpověděl, že se jmenuje Vojtěch a je tím, koho si Češi zvolili za svého biskupa. Žena padla na kolena a políbila mu ruku. Na skále, před níž svatý Vojtěch stál, zůstal obrys jeho postavy. Na památku této události se vrchu říká Ticholovec a na skále byl namalován obraz svatého Vojtěcha.

Najdeme zeleně značenou naučnou stezku a vydáme se po ní směrem k Příchovicím.

Objevíte plot s hrníčky a také dům s mnoha včelími úly?

Jak dělá včela? A jak se jmenuje nejznámější pohádková včelka? Než dozpíváte jednu sloku známé písně, budete u našeho dalšího dnešního zastavení.

Učení páni zkušení,
já rád bych k vám teď podotknul:
Nikdo z vás nemá tušení,
že v dálce stojí malý úl.

Z něj každé ráno vylétá ta včelka Mája,
naše kamarádka včelka Mája.
Máme jí co závidět,
výšku, z které vidí svět.

Projdeme mezi domy a v okamžiku, kdy se potkáme s cyklostezkou, odbočíme doleva. Čeká nás další zastavení – pod stromem u kapličky. Jaký druh stromu to je?

Strom i kaplička připomínají místo posledního odpočinku francouzských vojáků, kteří se v roce 1742 vraceli z obléhané Prahy do své vlasti. Při krátkém oddechu byli přepadeni husary a všichni pobiti. Mrtvé vojáky obyvatelé nedalekých Příchovic druhý den pohřbili. (Nebyly ledničky, tak nesměli otálet.) Nad jejich mohylou vztyčili dřevěný kříž a vysadili lípu.

Po několika letech oral místní sedlák jménem Louda pole pod křížem a objevil pokladnu plnou mincí, kterou tam měl údajně jeden z francouzských vojáků před svou smrtí ukrýt. Sedlák nález oznámil na přeštickém probošství a dostal příkaz vystavět na místě nálezu kapličku.

Najděte na kapličce tabulku s textem. Je trošku ošuntělá, ale písmenko nám vydá.

11. Opište první slovo druhého řádku v druhém sloupečku.

Až do konce výletu se nyní budeme držet značky naučné stezky a frčíme hezky z kopce až do obce k zámku.

Kdo najde knihobudku jako první? A zvláštní perníkovou chaloupku?

Jak se jmenovali sourozenci, kteří loupali perníček? A co tvrdili staré čarodějnici?

Kdopak mi tu loupe perníček?

To nic, to jen větříček!

Nalevo u domečků najděte dvě keramické hlavy. Jsou podobné někomu z vašeho okolí?

Ještě než zabrzdíme, upozorníme vás na jednu místní libůstku. Každoročně ji v adventu chodí obdivovat stovky návštěvníků z okolí.

Příchovický betlém *je dřevěný ručně vyřezávaný betlém, jehož autorkou je řezbářka a malířka Jiřina Andrlíková. První figurku vytvořila v roce 1989. Byla pilná jako včelka Mája, a tak bylo v roce 2011 v betlémě už padesát figurek. Nyní je jich přes sto padesát. Betlém je na zahradě autorky vystavován od začátku adventu až do Tří králů. Postavičky jsou z lipového a olšového dřeva. Většina jako by do betlémského selského dvora s chalupou i stodolou zrovna vešla z běžného života. Včetně hus, slepic a na věčnost mizícího čuníka, který je hlavním hrdinou právě probíhající zabijačky. Najdete tu prostě kdeco a kdekoho. I čerty! Nechybí ani Lucifer ve svém příbytku – pekle. Představuje ho jeskyně vytvořená ze sudu a obložená kameny. Je nasvícená červeným světlem, které má evokovat pekelné plameny. U vchodu je zátaras z kovových řetězů před nevítanými hosty. Chybět samozřejmě nesmějí ani pořádní řadoví čerti.*

Uprostřed obce stojí **kaple** zasvěcená svatému Janu Nepomuckému. I s jeho sochou. Obojí pochází z roku 1883. Jak však krajem kráčely dějiny – a civilizace –, dostávala plastika světce co proto. V časech, kdy v obci pobývalo vojsko, přišel při nehodě o hlavu. Po revoluci vytesala paní Jiřina Andrlíková, o které jsme si už říkali, světci novou hlavu. I o tu však málem přišel… Respektive utrpěl jiný úraz. V roce 2012 došlo v únoru při dopravní nehodě k nárazu do kaple i sochy. Plastika se zřítila z podstavce a rozlomila se na několik částí. Nyní je znovu opravena. Snad už Honza hlavu nikdy neztratí! Modlíme se za to spolu s ním.

Viděli jsme už dnes podobného svatého? Kolik měl nad hlavou hvězdiček on?

12. Jak se jmenuje pán, který je na kříži?

Nalevo od kapličky je **zámek**. Vidět moc není, ale nakouknout přes plot můžeme.

Zámek v Příchovicích je obdélníková patrová budova s hlavním oválným sálem. Jeho posledním majitelem byl Karel Jan Nepomuk hrabě Schönbern, V té době zámek sloužil jen jako letní sídlo. V období zabrání Sudet zde byly ubytovány české rodiny z okupovaného pohraničí. Za druhé světové války v něm byla zřízena nemocnice, ve které se pacienti léčili zejména ze souchotí, jak se říkalo tuberkulóze. V roce 1949 vykoupila zámek Vojenská správa v Plzni. Od té doby až do roku 1993 zde byla vojenská posádka.

Po revoluci zámek připadl restituentům a v současnosti slouží ke kulturním a společenským účelům.

Mineme **pomník** padlým vojákům. Naše poslední zastavení patří dřevěným sovám, výrovi a také dřevěnému rozcestníku před místním úřadem.

Sovičky si pohlaďte pro štěstí a na rozcestníku najděte šipku, která je nad ukazatelem s nápisem *PŘÍCHOVICE*.

13. Opište text na šipce.

Na toto místo ani nejdeme, ani neplujeme. My už totiž míříme do cíle našeho výletu. Držíme se zelené značky. Odvede nás

do krásné aleje, která ústí u mostu, který už dobře známe. V centru Přeštic budete asi tak za patnáct minut! :)

Máte vyluštěno. Copak to na vás z tajenky kouká za divné jméno? Kdo si vzpomene?

Kilián Ignác byl český architekt a stavitel německého původu, představitel vrcholného baroka, druhý z vlastních synů stavitele Kryštofa Dientzenhofera. Patří mezi nejvýznamnější představitele barokní architektury v Českých zemích a samozřejmě stál za zrodem zdejšího chrámu.

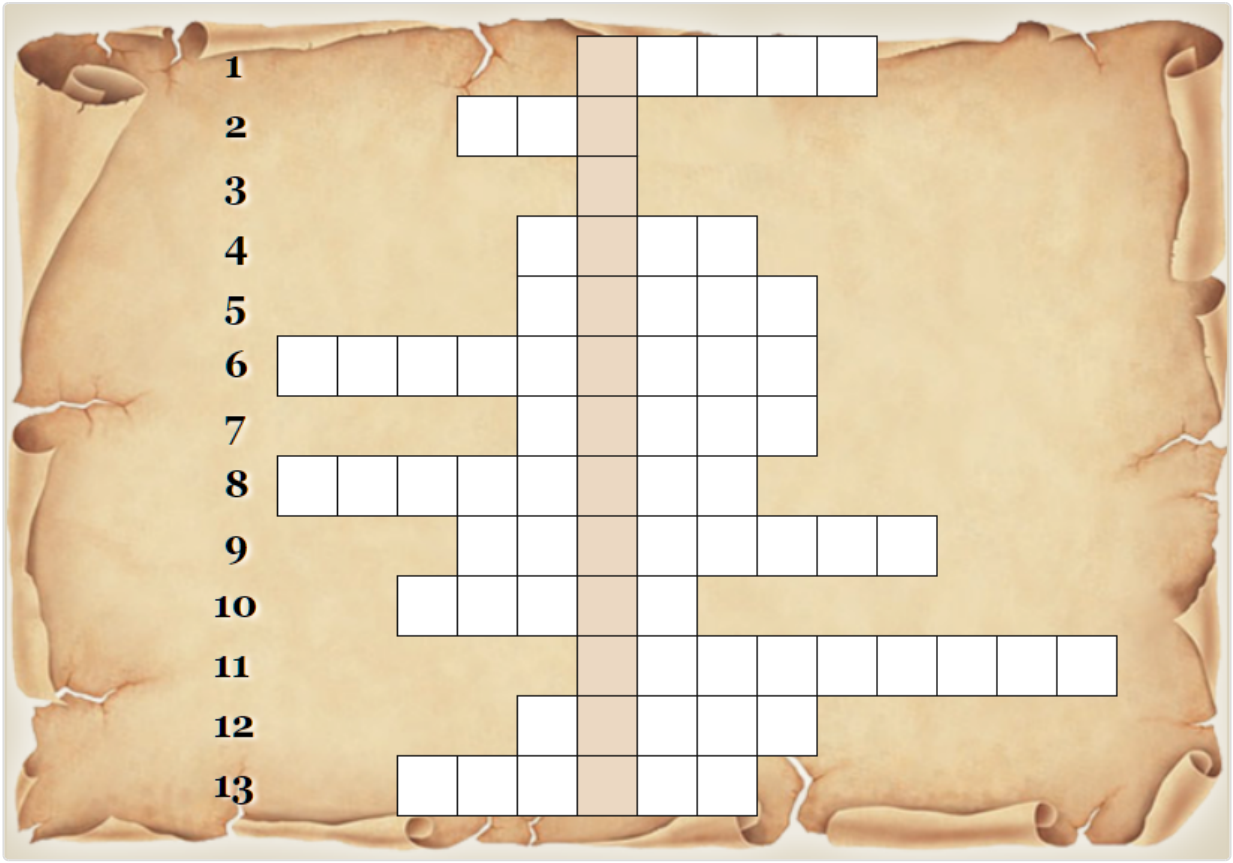
Hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou!

My moc děkujeme Kulturnímu a komunitnímu centru Přeštice za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA. :)

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.cestyapamatky.cz, janochinfo.cz, www.prestice-mesto.cz/, www.prichovice.cz/, plzen.rozhlas.cz/, Jarek Nohavica – Tři čuníci, Zdeněk Svěrák – Tři bratři atd.

Otázky k tajence

1. **Co drží v levé ruce?**
2. **Napište výsledek.**
3. **Opište první písmeno třetího řádku.**
4. **Napište název měsíce.**
5. **Opište dolní číslici za houslovým klíčem.**
6. **Opište první slovo dolního řádku.**
7. **Napište výslednou číslici.**
8. **Jak se jmenuje řeka, kterou vytvoří?**
9. **Jak se jmenovala jejich sestra?**
10. **Jakou barvu má košile pod ním?**
11. **Opište první slovo druhého řádku v druhém sloupečku.**
12. **Jak se jmenuje pán, který je na kříži?**
13. **Opište text na šipce.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06